

PŘEVODNÍ TABULKA - Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997 (výtah)

Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání (International Standard Classification of Education – ISCED), kterou zpracovalo UNESCO na počátku 70. let, má sloužit jako vhodný nástroj pro shromažďování, zpracovávání a zpřístupňování srovnatelných ukazatelů a statistik z oblasti vzdělávání jak v rámci jednotlivých zemí, tak v mezinárodním měřítku. Mnohaleté zkušenosti s používáním ISCED ukázaly, že tuto klasifikaci je nutno zrevidovat a zaktualizovat především vzhledem k vývoji a k budoucím změnám ve vzdělávání

Tato přepracovaná norma označovaná jako ISCED 1997 byla přijata na 29. zasedání Generální konference UNESCO v listopadu 1997. Klasifikace rozlišuje vzdělávací programy podle dvou hlavních hledisek: podle úrovně vzdělávání a oboru vzdělávání, zároveň zavádí hlediska vedlejší a doplňková. Mezi sekundární a terciární stupeň vkládá mezistupeň 4. Terciární vzdělávání zařazuje do úrovně 5, v níž bylo dříve tzv. neuniverzitní vzdělávání, a rozděluje ji na 5A (typické vysokoškolské vzdělávání) a 5B (prakticky zaměřené programy). Úroveň 6 vyhrazuje vědecké přípravě.

Pozn.: ISCED 1978 platný do roku 1997 neobsahoval úroveň 4 a většina zemí uváděla veškeré postsekundární kursy v úrovni 5 a 6, ČR zařazovala nástavbové studium do úrovně 3, ačkoli studenti již jednu střední školu absolvovali. Úroveň 5 představovala tzv. neuniverzitní odborně zaměřené vzdělávání na terciární úrovni (nyní 5B), úroveň 6 odpovídala našim vysokým školám (nyní 5A), úroveň 7 odpovídala vědecké přípravě (nyní 6).

Úroveň ISCED	Česky/anglicky	Popis, typická délka, typický věk vstupu	Doporučené zařazení úrovně vzdělávání v českém systému
ISCED 0	<i>Preprimární vzdělávání = Pre-primary Education</i>	Tyto programy jsou určeny především pro uvedení dětí raného věku do prostředí školního typu. Po dokončení těchto programů děti pokračují ve svém vzdělávání na úrovni 1. Typický věk vstupu: alespoň 3 roky. Horní věková hranice závisí na typickém věku pro vstup do primárního vzdělávání <u>Hlavní hlediska</u> - výchovný charakter programu, - škola nebo jiné zařízení mimo rodinu, - minimální věk dětí, o které zařízení pečuje, - horní věková hranice dětí. <u>Vedlejší hlediska</u> - kvalifikace pedagogických pracovníků. Tato úroveň zahrnuje vzdělávání organizované pro děti se zvláštními vzdělávacími potřebami.	<ul style="list-style-type: none"> v mateřské škole ve speciální mateřské škole v přípravném stupni (pomocné školy) v přípravném ročníku speciální základní školy a zvláštní školy v přípravné třídě pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí <p><i>Pokud jde o zjišťování dosažené úrovně vzdělání obyvatel, zařazují se této skupiny také:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> osoby bez vzdělání
ISCED 1	<i>Primární vzdělávání nebo první stupeň základního vzdělávání = Primary education or First Stage of Basic Education</i>	Obsah vzdělávání této úrovně je obvykle určen k zahájení základního vzdělávání. Typický věk vstupu: 5-7 let věku. Typická délka: 4-6 let. <u>Hlavní hlediska</u> - primární vzdělávání je charakterizováno jako počátek systematického studia, např. čtení, psaní a matematiky. <u>Vedlejší hlediska</u> - vstup do institucí nebo programů primárního vzdělávání, - počátek povinné školní docházky v zemích, kde je zavedena. V zemích, kde je primární vzdělávání součástí "základního vzdělávání", patří do této úrovně pouze jeho první stupeň. Není-li "základní vzdělávání" oficiálně rozděleno do stupňů, doporučuje se jako první stupeň klasifikovat pouze prvních šest let. Tato úroveň zahrnuje i programy pro děti se zvláštními vzdělávacími potřebami.	<ul style="list-style-type: none"> na 1. stupni základní školy (1. – 5. ročník) na 1. stupni speciální základní školy (1. – 5. ročník) ve zvláštní škole (stupeň 1 a 2) v pomocné škole <p><i>Pokud jde o zjišťování dosažené úrovně vzdělání obyvatel, zařazují se této skupiny také:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> osoby s nedokončeným základním vzděláním (při dokončení 1. stupně základní školy)
ISCED	<i>Nižší sekundární</i>	Obsah vzdělávání této úrovně je obvykle určen k dokončení základního	<ul style="list-style-type: none"> na 2. stupni základní školy, tj. v 6. – 9. ročníku (2A)

2	vzdělávání nebo druhý stupeň základního vzdělávání = Lower Secondary or Second Stage of Basic Education	<p>vzdělávání, které začalo úrovní ISCED 1. Typický věk vstupu: 10-12 let. Typická délka: 2 - 4 roky.</p> <p><u>Hlavní hlediska</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - začátek předmětově uspořádaného vzdělávání s více specializovanými učiteli než pro úroveň 1, - plné vytváření základních dovedností a základů pro celoživotní učení. <p><u>Vedlejší hlediska</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vstup po asi šesti letech primárního vzdělávání, - ukončení této úrovně po asi devíti letech od vstupu do primárního vzdělávání, - v těch zemích, kde je zavedena povinná školní docházka, se často s jejím ukončením shoduje i konec této úrovně, - na začátku této úrovně často začíná vyučovat ve třídě více učitelů podle své specializace. <p>Pokud je základní škola dvouступňová, řadí se sem její 2. stupeň, pokud je tříступňová, řadí se sem jen poslední stupeň.</p> <p><u>Doplňková hlediska</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - určení programu: <ul style="list-style-type: none"> • 2A – vstup na 3A nebo 3B, • 2B – vstup na 3C, • 2C – vstup na trh práce. - zaměření programu: <ul style="list-style-type: none"> • všeobecné, • příprava na odborné vzdělávání, • odborné vzdělávání. 	<ul style="list-style-type: none"> • na 2. stupni speciální základní školy (2A) • v 1. a 2. ročníku šestiletého gymnázia (2A) • v 1. – 4. ročníku sedmiletého gymnázia (2A) • v 1. – 4. ročníku osmiletého gymnázia (2A) • v 1. – 4. ročníku osmiletých oborů konzervatoře (2A) • v učebních oborech se zvlášť upravenými učebními plány v učilištích a odborných učilištích (2C) • v praktické škole (2C) • ve zvláštní škole (3. stupeň) (2C) • v kursech pro doplnění základního vzdělání (2A) • v kursech pro doplnění vzdělání poskytovaného zvláštní školou (2C) <p><i>Pokud jde o zjišťování dosažené úrovně vzdělání obyvatel, zařazují se této skupiny také:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby, které absolvovaly celé základní vzdělávání (2A)
ISCED 3	(Vyšší) sekundární vzdělávání = (Upper Secondary Education)	<p>Tato úroveň vzdělávání začíná obvykle po ukončení běžné povinné školní docházky v těch zemích, kde existuje. Typický věk vstupu: 14-16 let. Typická délka: 2 až 5 let (též kratší).</p> <p><u>Hlavní hlediska</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - obvyklá kvalifikace pro vstup (kolem devíti let vzdělávání při plné školní docházce od začátku úrovně 1), - minimální požadavek pro vstup (obvykle dokončení úrovně 2). <p><u>Doplňková hlediska</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - určení programu: <ul style="list-style-type: none"> • 3A: vstup na 5A, • 3B: vstup na 5B, • 3C: vstup na trh práce, na úroveň 4 nebo k dalším programům úrovně ISCED 3. - zaměření programu: <ul style="list-style-type: none"> • všeobecné, • příprava na odborné vzdělávání, • odborné vzdělávání. <p>- úhrnná teoretická doba trvání – počítá od začátku úrovně 3.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ve čtyřletém (pětiletém) gymnáziu (3A) • v 3. – 6. ročníku šestiletého gymnázia (3A) • v 5. – 7. ročníku sedmiletého gymnázia (3A) • v 5. – 8. ročníku osmiletého gymnázia (3A) • v oborech středních odborných škol ukončených závěrečnou zkouškou (3C) • v oborech středních odborných škol ukončených maturitní zkouškou (3A) v 5. – 6. ročníku osmiletých oborů konzervatoře (3B) • v 1. – 4. ročníku pětiletých i šestiletých oborů konzervatoře (3B) • v 1. – 5. ročníku speciální konzervatoře (3B) • v oborech středních odborných učilišť ukončených závěrečnou zkouškou (3C) • v oborech středních odborných učilišť ukončených maturitní zkouškou (3A) • v oborech středních speciálních škol ukončených závěrečnou zkouškou (3C)

		<p>Tato úroveň zahrnuje i vzdělávání pro děti a mládež se zvláštními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dospělých.</p> <p>V zahraničních statistikách bývají údaje o nižším a vyšším sekundárním vzdělávání uváděny vždy dohromady jako sekundární vzdělávání, neboť se často jedná o jedinou instituci, jejíž nižší ročníky však patří ještě do nižší sekundární úrovně, tedy ISCED 2.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v oborech středních speciálních škol ukončených maturitní zkouškou (3A) ve studiu jednotlivých předmětů na střední škole (3C) • v rekvalifikačních kursech ukončených závěrečnou zkouškou (3C)
ISCED 4	<p><i>Postsekundární vzdělávání, nezahrnuté do terciárního = Postsecondary, non-tertiary education</i></p>	<p>Tato nová úroveň zahrnuje programy, které jsou z mezinárodního pohledu hraniční mezi vyšším sekundárním a postsekundárním vzděláním.</p> <p>Typický věk vstupu: starší než při vstupu na úroveň ISCED 3. Typická délka: od několika měsíců do 2 let.</p> <p><u>Hlavní hlediska</u></p> <p>Tyto programy zpravidla vyžadují úspěšné zakončení úrovně 3, to znamená jakéhokoli programu úrovně 3A nebo 3B nebo programu 3C, jehož typická úhrnná teoretická doba trvání je alespoň tři roky.</p> <p>Obsah programu může být specializovanější nebo podrobnější a jeho realizace může být složitější než u obsahu těch programů, které jsou nabízeny na vyšší sekundární úrovni bez ohledu na to, v jaké instituci je tento program organizován.</p> <p><u>Doplňková hlediska</u></p> <p>- určení programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4A: vstup na 5A nebo 5B, • 4B: vstup na 5B, • 4C: vstup na trh práce. <p>- zaměření programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • všeobecné, • příprava na odborné vzdělávání, • odborné vzdělávání. <p>- úhrnná teoretická doba trvání – počítá se od začátku úrovně 3.</p> <p>Typickými programy této úrovně jsou krátké programy odborné přípravy, předuniverzitní přípravné kursy (obě v zahraničí dříve vykazované na úrovni terciární), studium po absolvování středního vzdělání vedoucí k dosažení kvalifikace pro studium vyšší úrovně, další sekundární programy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v nástavbovém studiu (4A) • v učebních oborech po absolvování střední školy (4C) • v rekvalifikačních kursech vyžadujících předchozí vzdělávání na střední škole (4C) • v bývalém pomaturitním studiu kvalifikačním (4A) • v kursech v délce od šesti měsíců do dvou let (4C) • v pomaturitním studiu na jazykových školách s akreditací MŠMT (4C) <p><i>Pokud jde o zjišťování dosažené úrovně vzdělání obyvatel, zařazují se této skupiny také:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • absolventi středních škol ukončených závěrečnou zkouškou, kteří absolvovali vzdělání v dalších oborech ukončených závěrečnou zkouškou (4C) • absolventi středních škol ukončených maturitní zkouškou, kteří absolvovali vzdělání v dalších oborech ukončených maturitní zkouškou (4A)
ISCED 5	<p><i>První stupeň terciárního vzdělávání (nesměřující přímo k vědecké kvalifikaci)</i></p>	<p>Typický věk vstupu: 17-20 let.</p> <p><u>Hlavní hlediska</u></p> <p>- obvyklým minimálním požadavkem pro vstup na tuto úroveň je úspěšné dokončení úrovně ISCED 3A nebo 3B nebo úrovně ISCED 4A,</p> <p>- programy úrovně 5 nevedou přímo k udělení vědecké kvalifikace,</p> <p>- tyto programy musí mít úhrnnou teoretickou dobu trvání alespoň 2 roky od počátku úrovně 5.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v bakalářském studiu koncipovaném jako předstupeň magisterského studia (5A) • ve dvouletém magisterském studiu navazujícím na bakalářské studium (5A) • v magisterském studiu v délce 4 – 6 let (5A) • v dalším vzdělávání po absolvování vysoké školy (nesměřujícím k udělení titulu) (5B)

	<p>= <i>First stage of tertiary education (not leading directly to an advanced research qualification)</i></p>	<p>- <u>Doplňková hlediska</u> - typ programů; lze rozlišovat jednak programy teoretické, které připravují pro výzkum a umožňují přístup do profesí s vysokými kvalifikačními požadavky, jednak specifické programy orientované prakticky, odborně či profesně, úhrnná teoretická doba trvání prezenčního studia, - umístění programu ve struktuře diplomů nebo osvědčení (první, druhý nebo další diplom, diplom vědeckého typu). <i>programy typu 5A</i> - typická délka: minimálně 3 roky ekvivalentu prezenčního studia, - zpravidla se požaduje, aby učitelé měli diplomy vysoce kvalifikovaných vědeckých pracovníků, - mohou vyžadovat realizaci výzkumného projektu nebo předložení práce, - vstupním požadavkem může být kvalitní zvládnutí odpovídajících oborů na úrovni ISCED 3A nebo 4A, - poskytují vzdělání nutné pro vstup do profese s vysokými kvalifikačními požadavky nebo do studijního programu vědeckého typu. <i>programy typu 5B:</i> - typická délka: minimálně 2 roky ekvivalentu prezenčního studia, ale obvykle dva až tři roky, - jsou prakticky orientovány a více zaměřeny na určité povolání než programy úrovně ISCED 5A, neumožňují přímý přístup ke studijním programům vědecky zaměřeným, - vstupním požadavkem může být kvalitní zvládnutí odpovídajících oborů na úrovni ISCED 3B nebo 4A, - umožňují vstup do povolání.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ve vyšších odborných školách (5B) • v bývalém pomaturitním studiu specializačním (5B) • v bývalém pomaturitním studiu inovačním (5B) • v experimentálním vyšším studiu na středních odborných školách (5B) • v posledních dvou ročnících konzervatoře a speciální konzervatoře (5B) • v bakalářském studiu koncipovaném jako konečném (5B) • vzdělávání absolventů středních škol organizované vysokou školou v délce 2 – 3 roky (nesměřující k udělení titulu) (5B)
<p>ISCED 6</p>	<p><i>Druhý stupeň terciárního vzdělávání (směřující přímo k vědecké kvalifikaci) = Second stage of tertiary education (leading to an advanced research qualification)</i></p>	<p>Programy vedoucí k získání vědecké kvalifikace. Předpokladem je úspěšné absolvování úrovně ISCED 5A. Typický věk: studenti jsou o několik let starší než studenti vstupující na úroveň 5A. Typická délka studia: 3 roky. <u>Hlavní hledisko</u> Pro programy je typické předložení doktorské nebo disertační práce publikovatelné kvality, která je výsledkem původního výzkumu a představuje výrazný příspěvek k poznání. <u>Vedlejší hledisko</u> Připravují absolventy vysokých škol jak pro práci v profesorských sborech vzdělávacích institucí nabízejících programy ISCED 5A, tak i pro práci výzkumného charakteru ve státní správě, v průmyslu atd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • v doktorském studijním programu ukončeném titulem PhD. • bývalá vědecká příprava ukončená titulem kandidát věd (CSc.), doktor věd (DrSc.)

Platí pro denní studium i pro studium při zaměstnání.

Tabulka byla vypracována na základě publikace Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED 1997, Praha, ÚIV 1999.

Překlad úplného znění dokumentu *International Standard Classification of Education – ISCED 1997*, včetně aplikace na český vzdělávací systém, vydá v nejbližší době Ústav pro informace ve vzdělávání.